

Édes Anyanyelvünk

IFJÚSÁGI
MELLÉKLET

Az Anyanyelvápolók Szövetsége Ifjúsági Tagozatának hírlevele
2000. december

Etikai kisebbség – etikai többség

Beszélgetés Deme László professzor úrral

– Csongrádon a VIII. anyanyelvi táborban „Célegyenesen lefelé?” címmel tetszett előadást tartani. Felvetődött bennem a kérdés: Lehet ebből a kérdőjelből egyszer pont is?

– Remélem, nem. A célegyenest lefelé, így kérdőjellel, azt a fenyegető folyamatot próbálja érzékeltetni, amit a kommunikációs kultúránkban érzek. A kommunikációs kultúránkban, ami egyben magatartás- és érintkezésbeli kulturálatlanság. Jelenleg ez a folyamat pár évtizedre visszatekintve is erősen lefelé görbülő tendenciát mutat. Akár a gondolkodás pontosságát, a gondolat, a kifejezés pontosságát nézem, akár a múlttal való kapcsolatot, a szólások, közmondások használatát és egyebeket, mindenképpen egy felületiesedési folyamatra utal. Ha pedig a szókinccset nézem, akkor egy eldurvulási, egysíkúsodási, szintén lefelé mutató tendenciát jelez. Ez az, amit föl kell mérni, és jó volna megállítani, mert az érintkezés módja a partner, a másik ember megbecsülésének fokát is jelzi, tehát mindenképpen a társadalom szétesésének, az egymás megbecsülése, az egymásra való tekintet hiányának a jele.

– Mi lehet ennek az oka, és mit lehet tenni ellene?

– Nagyon sok összetevője van. Talán a világnak a kinyílása az, ami elindította, hogy a gyermek, aki valamikor úgy lépésenként nőtt bele a világba, először a legközvetlenebb környezetét, azután a kissé távolabbi, azután a világ még nagyobb részét ismerte meg. Ma a tömegközlelési eszközök jóvoltából – inkább hatására – egyszerre találkozik a világnak szinte minden részével, szektorával, jelenségével, tehát egyszerre rázúdul az egész világ, és

nincs, ami elrendezze benne ezeket. Én három réteget jelöltem meg az ifjúság soraiban: az egyik réteg az etikai kisebbség. Etikai szempontból gátlástalan, korlátozatlan, elszabadult, és ez a réteg saját egyéni szabadságának a megsértését látná abban, ha teljesen spontán, szüretlen és fésületlen önkifejezésében megpróbálnák befolyásolni. A másik réteg az ellenkezője. Ezt etikus kisebbségnek nevezném. Feltétlenül kisebbség ez is; érzékeny arra, hogy etikailag, erkölcsileg, magatartásban, érintkezéskultúrában a többi embernek a megbecsülését is érezze és éreztesse. Közöttük ott van egy nagy hallgató többség. Az a kérdés, hogy ebből a többségből melyik kisebbség tud többet megnyerni, az etikai vagy az etikus.

– Az etikus kisebbség mit tehet annak érdekében, hogy meggyőzze a hallgató többséget?

– Mindenkinek, aki az etikus kisebbséghez tartozik, saját magán és a legközvetlenebb környezetén kell és lehet kezdeni a kulturáltságnak a megmutatását. Nem azzal, hogy rendőrként befolyásolja, hanem azzal, hogy a maga példájával és kedves, udvarias figyelmeztetéssel – akár tudatosítással is – megvilágítja számára, hogy ha másokat megbecsül, akkor saját magát is megbecsüli. Így ezek a kis közösségek – például a nyelvművelő szakkörök, az Anyanyelvápolók Szövetségének helyi csoportjai – országosan tartják egymással a kapcsolatot, és megpróbálják kis helyi közösségeik sorait is bővíteni. Ha megállítani nem is, ha megfordítani még kevésbé, de mérsékelni-lassítani talán lehet azt a folyamatot, amelynek a jelzését én egyelőre kérdőjellel láttam el, de attól félek, hogy ha ebből a kérdőjelből

ÍZELÍTŐ:

Ismét tipográfia

A hallgatás
etikettje

A reklámok
stílusa

Másképpen
nem lehet?

pont lesz, nagyon sokat veszít a társadalom az emberségéből.

– Professzor úr szerint elég ez az apró figyelmeztetés az Önnel azonos nézeteket valló és képviselő etikus többség részéről?

– Igen. Például érdemes volna megpróbálni a labdarúgó-mérkőzések alkalmával azt az eldurvulási folyamatot valahogy visszaszorítani, ami a közönség, az úgynevezett szurkolók, de tulajdonképpen inkább sporthuligánok soraiban elhárapódzott. Legyen a stadionokban, egyéb helyeken egy „békés zóna”, ez választaná el a hangos kisebbséget a többi szurkolótól, vagy a különféle szurkolótáborokat egymástól. Aki a békés zónába kér jegyet, az ezzel már állást foglalt abban az irányban, hogy ő nem tartozik az egymással vetélkedő és harcoló táborok egyikébe sem. Lassanként ki kellene bővíteni ezt a „mérsékelt” vagy „csendes” zónát, s akkor azt hiszem, hogy anélkül, hogy harcba kellene bocsátkozni a hangos kisebbséggel, a békések sorai esetleg kiszélesedhetnének.

Brézai Zoltán

Kedves Anyanyelvápolók!

2000. szeptember 2-től működik az Ifjúsági Tagozat levelezőlistája.

Mi a levelezőlista, és mi a célja?

Az, hogy felélénkítsük és felgyorsítsuk a párbeszédet az Anyanyelvápolók Szövetsége Ifjúsági Tagozatának tagjai között. Mivel manapság már minden közép- és felsőfokú oktatási intézményben elérhető a világháló, könnyedén csatlakozhatnak e listához. Természetesen azok is megtehetik, akik egyelőre nem tagjai az ASZ-nek. Levelezőlistánkhoz bárki kapcsolódhat, akit érdekel a nyelvápolás ügye, és van e-mail-címe. A névsorban szereplő ún. listatagok minden levelet megkapnak, amely az Ifjúsági Tagozat alábbi címére érkezik: asz@to.banki.hu. Ide küldjük a levelet, ha azt akarjuk, hogy minden listatag megkapja. Mintha az illető a listán lévő minden egyes embernek elküldte volna a levelet. Természetesen egyszerűbb és gyorsabb az általam ajánlott megoldás.

A lista fenntartója Khauth György, e-mail címe: gykhauth@zeus.banki.hu. Akinek bármilyen észrevétele, gondja van a listával kapcsolatban, bátran írhat. A lista jelenlegi neve ASZISZ, aki szeretne feliratkozni, jelenleg a következőképpen teheti: az illető küld egy e-mailt a gykhauth@zeus.banki.hu címre, amelyben leírja, hogy szeretne csatlakozni a levelezőlistához. Ezután egy-két napon belül felvesszük a névsorba, ezt követően ő is megkapja a listára érkező leveleket. Aki lemond arról, hogy a neve továbbra is szerepeljen a névsorban, annak hasonlóképpen kell cselekednie, vagyis írnia kell egy levelet az említett e-mail címre.

Az Ifjúsági Tagozat honlapjának címe: <http://to.banki.hu/asz>.

Remélem, kezdeményezésünk eléri célját, és sok új tag fog bekapcsolódni ezáltal a munkánkba.

Khauth György
ASZISZ vezetőségi tag

Az egészségügy és az „IZÉ”

Sokak szókincsének szűkülésével mintha ismét terjedőben volnának a töltelékszavak. Felfigyeltem egy érdekes jelenségre, ami egyre jobban elterjedni látszik az egészségügy területén is. Többször észrevettem, hogy az ott dolgozó szakemberek a pácienssel beszélgetve egyre sürűbben használják a megfelelő szakkifejezés helyett az „IZÉ” szót. Pl.: Önnek légesóhurutja van, menjen haza, váltsa ki ezt az „IZÉT”, és ha szűnni látszanak a tünetek, akkor ne szedje tovább az „IZÉT”.

Megértem az ott dolgozó embereket, hiszen túl vannak terhelve, és a megbecsülésük is szerény mértékű. De ezzel az „IZÉ” szócskával nem kellene az amúgy is betegséggel küszködőket további bizonytalanságban tartaniuk.

A világos gondolat, a pontos megfogalmazás gyögyíthat is.

Kocsis Ferenc

• **Tipográfus.** Előző cikkemben (1999/5. szám) nem ejtettem szót arról, hogy mit értünk a *tipográfus* szón. Ezt legtalálósabban Kner Imre, századunk egyik legnagyobb nyomdásza írta körül, 1940-ben tartott beszédében (*nyomdász*on ma már *tipográfus*t kell érteni): „Úgy lehetne meghatározni a nyomdász munkáját, hogy munkája minden elemét mástól, készen kapja. (...) Amit ő ad a kész nyomtatványhoz, az a betűk közötti üres tér, mert ezekből a megadott elemekből ő építi fel a papiros fehér síkján a könyvet.”

• **Szálirány.** A papiruszt és a pergament fölváltó papírt a Kr. u. I. században Kínában találták fel. Akkor még a nagy dézsa papírmasszába szítat merítve és a fennmaradt réteget megszártva nyertek egy papírlapot (ezt hívjuk kézzel merített papírnak). A kínaiak a papír titkát 650 éven keresztül őrizték, amíg egy arab támadás során rabságba esett néhány kínai el nem árulta. Ennek ellenére sem kezdődött meg a papír tömeges felhasználása, például Európában csak 1100 körül az Ibériai-félszigeten állítottak elő papírt, az első magyar papírmalom pedig csak a 16. század elején létesült Lőcsén.

A kézzel való merítés miatt régen a papír rostjai össze-vissza álltak. Ma a papír egy végtelenített, nagy sebességű szítán halad keresztül; ezért (noha kap oldalirányú rázást is) a papír rostjai beállnak a gyártás irányába, ezt száliránynak nevezzük. Ez azt eredményezi, hogy a papír a szálirányra merőlegesen sokkal jobban hajlik, mint azzal párhuzamosan. Tehát figyelni kell, hogy a könyv gerincével párhuzamosan fussanak a szálak, különben – biztosan találkoztak már ezzel a jelenséggel – a könyv „ropog”, nem lehet rendesen kinyitni, mert a lapok mereven állnak, ezenkívül könnyebben magukba szívják a ragasztót a könyv kötéséből, és így meghullámosodnak.

• **Betűtorzítás.** Manapság igen divatosá vált a betűtorzítás. Az emberek szeretik a betűket kedvükre összenyomni, széthúzni, keskenyíteni, megdönteni stb. A betűtorzítással az a fő probléma, hogy a betűtervező által gondosan megszerkesztett, az olvasó számára kellemes hatást nyújtó betűtípus egyensúlyát felbo-

ISMÉT TIPOGRÁFIA

ritja. Ráadásul a betű így kevésbé olvashatóvá válik. Manapság szinte minden betűtípushoz készülnek betűfajták, pl. dőlt, félkövér, keskenyített. Az utóbbi betűfajta a közhiedelemmel ellentétben nem az eredeti betűtípus egyszerű, gépi-keskenyített változata. Ezt külön megtervezik, és – a keskenyítést ellensúlyozandó – bizonyos vonalak vastagításával ismét harmonikus betűképet hoznak létre. Ezért óvakodjunk attól, hogy tipográfiai torzszülöttet alkossunk, használjuk inkább a már kész változatokat!

• **Sorzárás.** Manapság igen fontos kérdés a sorzárás. Az újságokban gyakran indokolatlanul keskeny hasábokat hoznak létre a tördelők, csupán azért, hogy kevesebbnek hasson a szöveg, és az olvasó elolvassa. Ezért a célért nem volna szabad föláldozni az esztétikumot. Az újságokat tömbösítve szedik, ettől egyikük sem szeretne eltérni, mintha valami szabály írta elő. A tömbösítés azt jelenti, hogy a számítógép a sor végén keletkező üres helyeket szétosztja a sor szöközeire, így a sorok a jobb oldalon is egymás alatt érnek véget. A problémát könnyen átláthatjuk: minden sorban különbözőek lesznek a szöközők, keskeny hasáb esetén eltolódik a kifejezetten csúnya, óriási szöközők felé, melyek egymás alá kerülve egybefüggő üres helyeket hoznak létre a szöveg kellős közepén.

Ha egy szöveget tömbösíteni szeretnénk, akkor az egy sorban levő ideális betűszám 40–80 között van – betűtípustól és -nagyságtól függően –, ami átlagosan 6–12 szóközt eredményez. Erre már jól szét lehet osztani a sorzárás előtt fennmaradt helyet, és ezzel kiegyensúlyozott szöveget hozhatunk létre.

Mindenkinek – különösen az újságtördelőknek – figyelmébe ajánlom Johannes Gutenberg 1450-ben készített úgynevezett 42 soros Bibliáját, amelyet Európában az első, mozgatható betűkkel nyomtatott könyvnek tartunk. Gutenberg tipográfiájáról a mai napig példát vehetünk, olyan műgonddal ügyelt a nyomtatványának szépségére! Eközben az írott kódexek stílusát és felépítését próbálta utánozni. Például nála a sorok jobboldalt nem mértanilag – mint ahogy azt a mai gépek készítik –, hanem optikailag álltak egy vonalban, tehát például az elválasztójelek kissé kilógtak a hasábbból.

• Végezetül mindenkinek azt kívánom, hogy igényes nyomtatványokkal, jól megszerkesztett levelekkel vagy éppen szépen kivitelezett szemináriumi dolgozatokkal hívja fel magára a figyelmet. Talán nem is kell mondanom, hogy a helyesírás pontos ismerete a tipográfus számára fontos, mondhatnám kötelező dolog. Tehát figyeljünk oda ezekre az egyre kevésbé ismert szabályokra, és tartsuk is be őket!

Virágvölgyi István

A hallgatás etikettje

Kommunikációs zavarainkról

Az ember társas lény. Szociálpszichológiai szükséglete, hogy beszélgesse embertársaival. Ahhoz, hogy kommunikációja sikeres legyen, bizonyos beszélgetési szabályokat meg kell tartania. A társalgás egyik legfontosabb alapelve a Grice-féle együttműködési maxima, miszerint: „Legyen a társalgáshoz való hozzájárulásod olyan, amelyet azon a helyen, ahol megjelenik, annak a beszélgetésnek elfogadott célja vagy iránya elvár, amelyben éppen részt vesz.” Az idézetből az is kitűnik, hogy a társalgás mindezekelőtt együttműködést feltételező cselekvés; s ha ez a kölcsönösség hiányzik, akkor zavar, törés következik be a kommunikációban.

A hallgatás – mint a közlés hiánya – is eredményezhet kommunikációs zavart. Ám nem mindenfajta hosszabb szünet akasztja meg a beszélgetést, hisz hallgatni is sokféleképpen lehet. Mondhatni: a hallgatásnak is külön etikettje, normarendszere van, s a felek között beálló csend csak a nyelvi folyamatokhoz való viszonyában nyeri el az értelmét. A megfelelő helyen és a megfelelő ideig tartott rövid szünet a kifejező, értelmes beszéd része: tagol, kiemel, elválaszt, figyelemkeltő funkciója van. Másrészt a beszédszünet fiziológiai szükséglet is, hiszen ilyenkor veszünk levegőt. Más a helyzet a hosszabb hallgatásnál, amely jóval több a beszéd hiányánál: fenyegető, bántó, elgondolkodtató jelentéstartalma lehet. Ám a különböző kultúrák eltérnek abban, hogy mit jelent adott pillanatban hallgatni. Például arra a kérdésre, hogy „hozzám jössz feleségül?”, a hallgatás az angolban a bizonytalanságot fejezi ki, míg a japánban az elfogadást. A magyaroknál pedig azt szokták mondani, hogy *a hallgatás beleegyezés. Hallgatni arany* – tartja a közmondás. *Ha hallgattál volna, bölcs maradtál volna* – mondják arra, aki ostobaságokat beszél.

Ám a legtöbb nyelvi fordulat, állandósult szókapcsolat kedvezőtlen színben tünteti föl a beszélgetésből kimaradó, hallgatásba burkolózó felet: *hallgat, mint hal a vízben; hallgat, mint a csuka; hallgat, mint a sült hal; hallgat, mint a nagyharang nagypénteken; nem szól, mint a fa; fél, hogy megfázik a nyelve; egy szót se szól, azt is halkan mondja; néma, mint a sír; se kukk, se bakk; csomót köt a nyelvére; fűlel, mint nyúl a bokorban; lenyelte a nyelvét, elvitte a cica a nyelvét; kettőre se felel egyet; úgy beszél, mintha pénzen venné a szót; hitelbe beszél; (harapó)fogóval kell belőle kihúzni a szót; csendes, mint a sík mező...*

A fenti szókapcsolatok is érzékeltetik, hogy a társalgásban zavaró, ha valaki túlzásba viszi a hallgatást, és nem kapcsolódik be a beszélgetésbe. Különösen sértő ez a viselkedés az olyan nyilatkozattípusoknál, amelyek együtt fordulnak elő: köszönés és annak viszonzása, felszólítás és a rá adott válasz, kérdés és felelet, búcsúzkodás. Általában abba is maradnak a beszélgetések, ha valaki csak hallgat és nem felel egy kérdésre, nem ad magyarázatot, amikor erre kéri, nem köszön vissza, vagy éppen nem válaszol egy ellenvetésre. Hiszen nincs annál sértőbb, mint amikor – a társalgásra vonatkozó együttműködési szabályt megszegve – beszélgetőpartnerünket levegőnek nézzük. Az is rendkívül kínos, amikor két ismerős találkozáskor nem szól egymáshoz, s mindketten a másiktól várják a beszélgetés megindítását.

Hallgatni tehát bizonyos körülmények között nem illik. A csend ugyanolyan éles fegyver, mint a szó, sőt a hallgatás adott helyzetben bántóbb és fájóbb lehet még a káromkodásnál is. Ha a hallgatásra vonatkozó elemi udvariassági szabályokat betartjuk, s együttműködünk a beszélgetésben partnerünkkel, akkor a kommunikáción is sikeresebbé válik. S ne feledjük, nem csupán szavaink alapján ítélnék meg bennünket, hanem hallgatásaink is lehetnek „beszédese” mások számára.

Schirm Anita

A reklámok stílusa, lélektana

Örvendek, hogy egyik-másik iskolában önálló anyanyelvi folyóirat is megjelenhet.

Üdvözljük a budapesti Táncsics Mihály Gimnázium kezdeményezését, ahol Töprengők címmel adták ki a lap első számát. Íme, egy az írások közül.

Az idegen szavak szótárának 1970-es kiadása szerint „a reklám plakát, rádió stb. útján történő hírverés a fogyasztók, vásárlók megnyerésére.” A fogyasztók, vásárlók megnyerésére a hirdető cégek sokféle taktikával élnek. Ilyenek például a reklámokban gyakran feltűnő állatok – az állatok közül is leginkább kutyák vagy macskák –, mert ezek minden nézőből szeretetet váltanak ki, csak úgy, mint amikor kisgyermekeket látnak a képernyőn, mert egy kisgyermek a legtöbb embernek a saját gyermekét juttatja eszébe, meg azt az időt, amikor még ő is fiatal volt, és ez jó érzéssel tölti el. A kisgyermek még aranyosak, kedvesek, nekik nehezebb betanítani, hogy mit csináljanak, ezért az emberek jobban hisznek nekik.

A másik, a hirdetők által szívesen használt eszköz az, hogy híres emberrel hirdettetik. Ha egy joghurtot nem valami hétköznapi ember reklámoz, hanem, mondjuk, egy kosárlabdázó, akkor a kosárlabda rajongói azt a fajta joghurtot fogják megvenni, hiszen kedvenc kosarasuk is ilyet eszik. Márpedig, ha ő szereti, akkor az biztosan nagyon finom. Az is igaz azonban, hogy ha valaki nem szereti az illetőt, akkor a terméket sem fogja megvenni. Ezzel is számolnak a hirdetők, ezért azok a reklámok, amelyekben híres emberek szerepelnek, nem sokáig láthatók, hallhatók.

Gyakran alkalmaznak csinos fiatal nőket, mert egy szép nőnek nem lehet rossz ízlése, és a nézők – főleg a férfiak – könnyebben meggyőződhetnek, mint ha valaki mást látnának a képernyőn. Igaz, főleg a nők vásárolnak, de őket is lehet befolyásolni ezzel a reklámfogással, mert a szép nők gyakran kozmetikai szereket hirdetnek. Így a hölgyek gyakran elhiszik, hogy ha ezt használják, ők is szépek lesznek tőle.

Az elmúlt két-három évben terjedt el egy új reklámozási mód: ne azért vedd ezt a terméket, mert jó, hanem azért, mert nyerhetsz vele. Igaz, igen kicsi az esély arra, hogy három-négyszázezer ember közül éppen te leszel az az egy, aki nyer, de ha például több üveg italt veszel, akkor nagyobb az esélyed. Míg ha ezt mondanák: „Azért idd, mert finom, egészséges, oltsa a szomját”, akkor kevesebb ember kevesebb italt venne meg.

A reklámok eredményessége érdekében mindent bevetnek, semmire sincsenek tekintettel, a pontos nyelvhasználatra sem. A szófacsarásnak az előnyei mellett vannak hátrányai is, mint az idegen szavak használata, a rossz hangsúlyozás, a helytelen ragozás, a követhetetlenül gyors beszédtempó.

Salamon Eszter

Másképpen nem lehet?

Véget ért az olimpia. Sok érem, öröm, boldogság. A versenyző és a szurkoló izgul, nő az adrenalinszint. Persze akadnak elveszített mérkőzések, néhány sportág szerényebb eredménye miatt sokat bosszankodtunk. A növekvő feszültséget, indulatot valahogy le kellett vezetni. Csakhogy nem mindegy, hogyan! Bajnokcsapatunk az olimpiai elsőségért küzd, a feleségek együtt örülnek a gólzáporos győzelemnek. Én is örülök. Valami mégis zavar. Sydneyben gólzápor, itthon meg a trágárság ömlik – egyenes adásban, a „kedves”-ek, az „asszony”-ok, a „feleség”-ek szájából.

Azt lassan megszokjuk – meg lehet szokni? –, hogy akár sikeres a sportember, akár sikertelen, a mérkőzéseken egyfolytában trágárkodik, de hogy nők, a tévében, a győzelmet ünnepezve?! Nem hiszem, hogy az örömet, a boldogságot csak így fejezhetjük ki.

Podráczky Márta

A hétköznapi nyelvi hibái, érdekességei

Napjainkban nagyon sok nyelvi hibával vagy éppen érdekességgel találkozhatunk a tévében, a rádióban és az utcán.

1. Nemcsak a piacon terjed a zöldségek, gyümölcsök becézetése (*pari, foki, kovi ubi...*), hanem a vásárlás is: *videokazi, mézes puszi* (puszedli), *pillanatragi* és *budi-rudi* (WC-illatosító).

2. A budapesti Skála Metro áruház oldalán hatalmas tábla tájékoztatja a vásárlókat: „A Skála Metro mozgássérült liftje”. Félreérthető, hiszen úgy hat, mintha a lift volna mozgássérült. Egyértelműbb lett volna a *Mozgássérülteknek fenntartott lift* felirat.

3. A tévében egy rendőr az időszerű „kék” híreket közölve arra figyelmeztet bennünket, hogy este ne nagyon kerékpározzunk, mert „mostanában egyre jobban sötétednek a nappalok”. A nappalok nem szoktak sötétedni (kivéve természetes napfogyatkozásor!). A hibát a *korán* (vagy *korábban*) *sötétedik* szókapcsolattal kerülhette volna el a rendőre.

4. A következő mondat néhány évvel ezelőtt a rádióban hangzott el: „Most pedig hallgassák meg ünnepi hangversenyünket Mozart 200. halálának évfordulójából.” Sajnáltni kezdtem a zeneszerzőt, hiszen a bemondónő szerint 200-szor halt meg. Inkább Mozart halálának 200. évfordulója alkalmából kellett volna hangversenyt rendezni!

5. Egy szakértő nyilatkozta a tévében: „A szükségesnél több halottat veszítettünk el.” Kérdésem: hány halottat kell elveszíteni, mennyi az a „szükséges”?

6. Végül egy újságcikkből ollóztam ki a következőt: „... 27 éves sebészorvos, és ha éppen nem operál, hegyet mászik a barátai alkotta DÖGÖLJÜNK MEG A HEGYEKBEN ALPIN CLUB szervezésében.” Ha a hegymászó klubok látogatottságáról statisztika készülne, a neve miatt valószínűleg ez lenne a legkevésbé látogatott csoport.

Orosz Tamás

Diákduma: aranyköpések

– Az ősember az ujjával pattintott. Ekkor volt a pattintott kőkorszak. Később az ember már kővel csiszolta a tüzet. Ezt nevezzük csiszolt kőkorszaknak.

– Őseink nem éltek haláluk napjáig, mert rendszerint már előbb elesetek a csatákban.

– István királyt, aki azelőtt Vaj volt, Asztrik apát kente fel a trónra.

– Spárta: ókori görög női fejviselet. Ha valamelyik lány nem ment feleségül egy athéni férfihez, az spártában maradt.

– Zrínyi Miklóst a bécsi karamella által felbőszített vadkan ölte meg.

– II. Rákóczi Ferenc Rodostóban ment nyugdíjba.

– II. Rákóczi Ferenc belefutott a Rodostóba.

– II. József nemcsak király volt, hanem kalapos is.

– II. József korona helyett kalapot csináltatott magának.

– Lúdas Matyi famóhához kötözte Döbrögit, és husánggal jól betömte a száját.

– Az ötszáz walesi bárdos ment a máglyára, és közben énekelt a magyar Himnusz.

– Ebben az évben ünnepeljük Ady Endre 100. születésének évfordulóját (1977).

– Tanár: Hogyan hívta becenevén Ady a feleségét? Diák: Dzsingisz kán (a tanuló félrehallotta a sűgást: Csinszka).

– Juhász Gyula úgy halt meg, hogy a születésnapján Veronikával megmérgezte magát.

Ifj. Csillik László

REJTVÉNY

A nyelvjuttatás korában keletkezett szavak közül számos olyan akad, amelyik nem épült be szókincsünkbe. Ezekből sorolunk föl néhányat. Minek a megnevezésére jöttek létre az alábbi szavak?

1. aranyüstök	6. hátahupás	11. beszádlani	16. merészlet
2. hangbetűzet	7. látodalom	12. anybeszélet	17. képzelmész
3. véglakás	8. dalabáj, zenér	13. napirmány	18. kövértelen
4. templombilincs	9. moccanlan	14. hosszata	19. színmártakság
5. evéskiváncs	10. hirdész	15. szemintet	20. művödelem

A megfejtéseket 2001. február 1-éig kérjük beküldeni az Anyanyelvpolók Szövetségének címére: 1126 Budapest, Szoboszlai u. 2–4. A helyes megfejtők között öt értékes könyvet sorsolunk ki.

Orosz Tamás

Szervezeti hírek

A VII. ifjúsági parlamenten minden eddigénél több új vezető-ségi tagot választottak a tanácskozás résztvevői, küldöttei. Munkahelyi elfoglaltság, külföldi ösztöndíj és egyéb okok miatt tíz fiatal volt kénytelen kiválni az irányító testületből. Helyükre a következők kerültek:

Ágoston Piroska – Szászvár

Csanádi Viktória – Hédervár

Gombos Csilla – Csongrád

Halász Blanka – Karcag

Koós Eszter – Rád

Kovács Ágnes – Komárom

Marácz Bernadett – Bana

Sinkó Gábor – Csongrád

Szabó Dániel – Budapest

Veres Katalin – Budapest

Póttagok

Boros Kata – Csongrád

Golupkov Boglárka – Komárom

Komári Ágnes – Nyírtelek

Nagy Marianna – Nyíregyháza

Újabb helyi csoportok szerveződtek az alábbi intézményekben:

Ménési kör – Budapest

Szent Margit Gimnázium – Budapest

Királytelek Általános Iskola – Nyírtelek

Szent Erzsébet Katolikus Általános Iskola – Pécel

Szeptember 16-án Budapesten tartottuk helyi csoportjaink küldöttértekezletét. Közel harminc közösség képviselőjében 80 szövetségi tag vett részt a tanácskozáson.

Lapzártánk után, november 18-án tartjuk a fővárosi Gundel Károly Vendéglátóipari Középiskolában a Péchy Blanka-emléknapot, -emlékversenyt. A középiskolai Beszélni nehéz! körök hagyományos találkozóját immár 10. alkalommal rendezik meg.

November 25-én a Baár-Madas Református Gimnázium nyelvművelő közössége rendezte a VIII. ifjúsági anyanyelvi parlamentet.

Az általános iskolai Beszélni nehéz! körök hagyományos anyanyelvi napját ismét a budapesti Práter utcai iskola gondozza. A tervek szerint 2001. március 24-én lesz ez a „családi esemény”.

Az ASZ helyi csoportjainak kihelyezett tanácskozását a miskolci Herman Ottó Gimnázium rendezi, kétnapos gárdonyi összejövetelünket májusban, csongrádi táborunkat augusztusban tartjuk.

K. B.

Az Anyanyelvpolók Szövetsége Ifjúsági Tagozatának hírlevelét Kerekes Barnabás szerkesztette.